

نومرو : ۱۳۷

اجتہاد

اداره خانه

ایستانبول : چقال اوغلنده اجتهاد نهوی

« Idjiihat » Constantinople

اورده شنجی منه تأسیس

مؤسی : دوقتر عبدالمجید

نسخه سی ۵ غرو مشور

تلفون : ایستانبول ۸۶۵

حریت فکریه و انسانلغه خادم

آاتی آیلق : ۱۳۰

سینه لك : ۲۵۰ غروش

آبونه

۲ کانون ثانی ۱۹۱۹

رباعی وزنك تنوعاتی

بوندن اولکی مقاله لرمدن برنده (رباعی) دییه معروف اولان
شکل نظمك خصوصیتندن واهمیتندن بحث ایتمشدم .
عروض اعتباریله بو وزنك تنوعاتی چوقدر . فقط بواجیه
نقطه لرله اوغراشان مراقیلر رباعینك نظماً تنوعاتی
باشلیجه اون درت ضربه حصر ایتمشلردر . عروض
کتابلرنده رباعی وزنی ایچون بر باب مخصوص واردر .
اسکیلر فی عروضده یك صارپ بر یول طوتمشلر ؛
اوزون و قیصه محالری اساس اتخا ایدیه جکلیینه (سبب)
وتد ، فاصله) کی تعیرات علمییه وضع ایدیه رك کله نك
بر قاج حرفندن مرکب قام بر حجاسنی عروضده ارکان
و عناصردن اولوق اوزره قبول ایتشار . بالطبع تمثال اصلی
اولوق اوزره معتبر اولان رکنك بر حرکه سنه و یا خود
بر حرفنه عارض اولان بعض تبدلاته کوره وزنك آنك
موسیقیسی دیکشه جکندن ، ارکان اصلییه عارض اولان
تبدلاتك کافه سی (علناً) اولوق اوزره تلقی ایلیه وک آیری
آیره تنبع ایتشار ، اونک ایچوندرکه بوکی علل واسقامدن
بری اولان (بحر) لره (سالم) و دیگرلرینه ده (معلول)
دیشلر . طبیعیدرکه علل و اسقامك هر برینه ده بر اسم
طاقشلر . اوندن طولاییدرکه ، حد ذاتنده یك بسیط
بر قاج قاعده دن عبارت اولسی لازم کان (فن عروض)
- اصطلاحاتی مرتب و مکمل - قوص قوجه بر علم
اولمش و شو شکله نظراً بو کون او علمی حقیه تحصیل
میل ایدنلر بوتون بوتون آزالمشدر . چونکه علم عروضده
بو غوامضنه ذره قدر واقف اولماق لری حلاله یك کوزل ،

بریشانی خاطر دادر خواه

بر انداز از مملکت پادشاه ،

بیت بلندنده ترنم و حیا ایتدیکی حقیقت اجتماعیه
و روحیه دسترس و مطلع اولمادیکی ایچین ، پادشاهی
مملکتندن فرار ایتیه مجبور اولدی .

« خلقك سسی ، خالقك سسی در . » دین لر ، دین
و دوغرو کورمشلردر . عدالتك احتوا ایتدیکی سرمایه
ظفری هیچ بیر قوت ، هیچ بیر سطوت ، محتوی دکلدر .
دوغرو اول ، مسعودایت ، سو ، سویل ، قورقه مظفر سین ،
ظفر طلسمی بودر و بوطلم دأشك الگده در .

۳۰ کانون اول ۱۹۱۸ اجتهاد نوی

دو قنور عبداله هودت

بر تماشا

۳۰ کانون اول تاریخی نسخهنده (ذات شاهانه
آجیق عریضه) سرنامه سیله نشر اولونان بر مقاله سنده اسبق
شیخ الاسلام خیری افندی ایله عدلیه و مذاهب ناظری
حیدر منلا افندییه ، جهاد اعلانی اتساننده کی ضلالت لرندن
دولایی آغیر اتمامانده بولوندیکی ایچین (تورکجه استانبول)
غزته سی بش کون تعطیل جزاسنه اوغراتیلدی . بز
(تورکجه استانبول) ك شیمدی مفعلاً یازدیکی شیلری
۱۳۰ نومرولو «اجتاد» ك «جهاد و اجتهد» عنوانلی
مقاله سنده اجمالاً یازمشدق . الیوم عدلیه و مذاهب ناظری
و فیلسوف دو قنور رضا توفیق بك برادر مزله برابر مجلس
وکلانك اعضای متجالسه سندن فتوی امین اسبقی حیدر
منلا افندیك پای تحقیری آلتنده انکلیز و فرانسیز بایراق لری
اولدینی حلاله ، جهاد مقدس فتواسنی او قوماسی منظره سی
اوروباده سینه مالرده خلقه کوستر یلکده در . اسویچره نك
« مونتر و » شهرنده بوسینه مایی ، سابقاً باب مشیخت ارکانندن
ماردینی ابوالعلا بك رأی العین تماشا ایتمشدر .

ماشالله تعالی ، حیدر منلا افندی شو دوره نه قادار
مناسب عدلیه و مذاهب ناظری سیچنی ده سچیله نی ده الله
نظر دن اسیرک سین .

(آسان تونيك) يعنى شده لفظيه به باقار و ترتيب نظمده
 بو كيفيتى معيار اتخاذ ايدر . ايشته بو لسانلر دخی عدد
 هجايى صايماز ؛ كلهي شده سنك آغيرلغه كوره نوعما
 طارقالر . آلمانجه اويله ايش ! بن بيلمورم ، فقط بمله
 بو مسائل مدت مديده تدقيق ايدن (فؤاد رائف) بك
 اويله خبر ويرمشنه .

بر اوچونجي طاقم لسانلرده واركه اونلرده ، ترتيب
 و نظم ، هجارك اوزون و يا قيصه اولميرنه و بو ايكي
 درلو هجانك بر نسبت منتظمه اوزره توالى ايتمسه تامدر .
 عربى و فارسى لسانلرى كهى ! اصل هجالى اولچرك
 نظم كلام ايدن لسانلر ايشته بونلردر . بزم شرق عالم
 عرفانده ، بر علم مخصوص اوله رق تلقى ايدلش بولنان
 معهود (علم عروض) دخی بو ايكي لسانه الويريشلى
 بعض قواعد اعتباريدن بشقه بر شى دكلدر .

بن ، بو قاعدهلرى قولايجه اكلاته بيلمك ايچون
 (مورس) تلغرافك القباسى ، اشارت نمائيه اولق اوزره
 واحد قياسى اتخاذ ايتدمدى . معلومدركه بو تلغراف
 يازيسى بر خط ايله بر كوچوك چيزكيدن عبارتدر ؛
 و او خط ايله چيزكيناك عددينه ، ترتيب و وضعيته كوره
 حرفلر تعين ايدر . بزه اوراسى لازم دكل ! قيصه هجايى
 بر نقطه ايله ، اوزون هجايى ده بر خط ايله كوستروايسهك
 بوتون عروضك تنوعاى و هر بجره سلسله آهنگى
 نمائى بر دستور شكلده عرض ايد بيليرز . حتى (زحاف)
 (خين) ، (اماله) كهى علتلى دخی بو اصول بسيطه
 ايله تعين ايد بيليرز . اولاً ارکان اصليه خط و نقطه
 ايله كوستريرز . فرضاً (بحر هزج) ، سالم و كامل
 اولورسه ، دزت (مقاعيلن) دن عبارت اولور . (مغاعيلن)
 ركنتمه برنجى هجا قيصه در ، ديكر اوچ هجا اوزوندر .
 چونكه (ان) كهى ايكي حرف ايله بر (جزم) دن
 عبارت اولان هجالر دخی ، (فا) كهى بر حرف ايله
 بر (مد) دن عبارت اولان هجاره وزناً معادلدر . او حالده

بك سليس موزون سوز ترتيب ايدنلر واردر . و شبهه
 بوق كه اك سليس شاعرلر عروض علماسى دكلدر .
 ديك اوليوركه سوز نظم ايتك قاعدهلرى اوكرتك ايچون
 وضع و تأسيس اولنان علم عروض قىلى قرق يارارق تقسماتى
 صوك درجه به وارديرمق قوس قوجه بر كتاب شكلنده
 بر سورى قواعد اعتباريه تدوين ايتش اولمغه كندى
 لزومسز لغه بالذات حكم ايتمشنه .

بنم بر تجربه وار . اون ايكي سنه دنبرى و يرديكم
 ادبيات درسلىرنده موقع فعله تطبيق و فوائدنى بالذات
 تحقيق ايتش اولديغى بسيطه بر اصوله تعلق ايدر بر تجربه در .
 بو ساده اصول ايله - مبالغه ايتيورم - بر ساعتده تكميل
 عروضك قواعد اساسيه سنى اك استعدادى بر چوجه بيله
 اوكرمه بيليرم . و بوى ده تعريف ايچون قوجه مان بر
 كتاب يازمق لازم كلز . ايكي سوزله بوراده دخی
 تعريفى ممكندر . بناءً عليه هان عرض ايدم جكم .

هر هانكى لسان ايچون اولورسه اولسون عروضده
 اساس عناصر كلامدن اولان هجالى بر اطراد مخصوص
 اوزره ترتيب ايتمكدر . او حالده بو هجالى ترتيب مخصوص
 اوزره (اولچمك) برنجى شرطدر .

بو (اولچو) هر لسانك شيوه آهنگنه كوره اوچ
 درلو اوله بيلور . بعض لسانلر واركه اونلرده حركلر
 بر برندن اوزون و يا قيصه دكلدر . تركچده اولدينى كهى
 ايشته بو لسانلرده اك طبيعى وزن يعنى (اولچو) هجا
 صايمقدر . بزم پارماق حسابيله سويله ديكمز مى منظومه لر
 هپ بويه عدد هجاسى صايملش مصراعلردن عبارتدر .
 بعض لسانلرده واردركه حروف املاسى اوزون و قيصه
 اوله بيلير ؛ فقط وزنده بو كيفيت معتبر اولماز . فرانمزه
 كهى ! . . . فى الحقيقه بو لسانده حروف املايك ، يرينه
 كوره اوزونى قيصه سى اولور . ليكن ينه فرانسلر ،
 سوزى نظم ايدركن ، عدد هجا صايمارلر ؛ اوزونه ، قيصه به
 اعتبار ايتزلر . ديكر بر صنف لسانلرده واركه كلهك

ایچون سزك نظر كزده مادی و جسمانی اولان شیلرك هیچ اهمیتی یوق : تنفس ایتدیککنز هوایه ، ایچدیککنز صویه ییدیککنز بیجه اهمیت ویرمنسکز ، کیدیککنز البسیه ، اوطوردیغکنز اوه ، یورودیککنز سوقاغه اهمیت ویرمنسکز بونك ایچوندركه صاف هوا دن قاجار ، داراجق محلله ره صوقولورسکز ، بونك ایچوندركه اولریکنز قارا کلق : اوطوردیغکنز ، یاتدیغکنز ، یك ییدیککنز اوطه لر قارا کلق ، سیالركز قارا کلقدر . بتون حیاتیکنر صباحدن ، اذان وقتنه قادار دوام ایدر ، کیجه لری اویوشورسکز ، قیمیدایه - منسکز وپلاولریکنز هضم ایتك ایچون یاناغه کیومکدن ده قولا ی برچاره بولامازسکز . یانی باشكزده ، برونكزك دیننده قوجه مان بر آروپا وار ، آروپا ناصل چالیشیور ، نه یاییور ، نه طرفه کیدیور خبرکنز یوق . « بواتهاملری یوزمزه قارشى چوق تکرار ایتدیله وهر فرصت دوشدکجه لیاقتسز لکمن دن دم ووردیلر . (توركیا آروپا ده قالا بیلمی؟) سؤالی صورولدینی زمان استانبول مسئله سی موضوع بحث ایدلدى و برچوقلری تورکلر ، استانبول کی کوزله بر شهرده یاشامق ایچون ایجاب ایدن ذوق سلیمه ، حس بدییی به مالک دکلدز . دیدیلر .

محترم پاشا حضرتلری ، دون آقشام کوپردن استانبول طرفنه دوغرو کلیوردم ، هوا قارارمق اوزره ایدی ، خلیجك اوزرنده براییک لاجورد بولوط دولاشیوردی . وهله علقمه ذات عالیلری طرفندن بر مقاله کزده یازیش اولان شو جمله کلدی : « خلیجك بر طرفی ، برده اوته طرفی استانبول - بك اوغلی . برجهته قناعتکارلر ، دیکرنده قناعتکار اولمیلر ، یاخود آز قناعتکار اولانلر . استانبول طرفی کونش باطنجه : کومس ! . . . طاووق ، هندی ، اوردك حیاتی : قارا کلق اولدی . بر مزار . » اوت قارشینك اوفعال سینه سندن قورتوله رق ، ایصسر ستمزه دوغرو یورورکن ، کوپرنك اوزرنده بونی دوشونمشم واونك اوزرینه هپ بومشته اطرافنده بز تورکلر و اسلاملر

یونلری اشاره کوستریر ایسهك ، بحر هزجك ركن سلمی (. . .) اولمش اولور . شیمدی بو مقیاس اوزره معین و معتبر اولان شو وزن اصلیده ، بر نقطه یرینه بر خط کلیرسه یعنی بر قیصه هجا صیقیشدیرلش اولورسه (زحاف) دیدیکمنز آنکسنزك وقوعبولور ، که بو اسکیلر نظرندنه بر علت صاییلردی . بونك عکمی واقع اولورسه یعنی اوزون بر هجا یرینه قیصه بر هجا کتیریلوبده اونی موزون اوقومق ایچون چکمک ولاستیک کی اوزاتمی مجبوریتی حاصل اولورسه او وقت (اماله) دیدیکمنز مناسبسنزك حسن اولنور . الخ .

[مابعدی وار]

رضا نرفیور

هفتیه نامه

استانبول ویکی جامع

— عزت فؤاد پاشا حضرتلرینه —

زده : « سز بوشهره لایق دکلسکز ! » دییورلر ، ایپکلی مرمره سی ، چیچکلی ساحلاری ، مغموم خلیجی ایله اورپانك شبهه سزك دلربا شهرلرندن بری اولان بواسکی یزانس یادکارینه بزى لایق کورمیورلر ، « سز ، آردی آرقه سی کله یانغینلرکز ایله ، کوزله استانبولی بر خرابه زاره چور دیکنر ، جاده لر یکنر ، سوقاقلر یکنر ، محلله لر یکنر له یوزلرجه کیلو متره لى مسافه لری یانغین وچوروك تحته افقاصی آلتنده براقیدیکنر ، یانغینك مشؤم صوتلرینه دوچار اولسادق بر محله کنر ، برسمتکنز قالمادی . یانغینلر سزك ازلی وابدی برنوشکنز . . . زیرا مز ، جالا او اسکی ؛ معهود شرق ذهنتلرکزله دنیایی بکنمیسور ، حیاتی سومیورسکز ، و دنیایی بکنمهدیککنز ، حیاتی سومهدیککنز .